

ВІДГУК

офіційного опонента - кандидата юридичних наук Косиці Ольги
Олексіївни - на дисертацію Тогобіцька-Громової Анастасії Андріївни
«Керівник в органах прокуратури: адміністративно-правовий
статус», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Річною національною програмою під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019 рік, затвердженою Указом Президента України від 10 квітня 2019 року № 117/2019, передбачено, що демократичні реформи в Україні спрямовані передусім на досягнення європейських демократичних стандартів. Конкретними кроками для досягнення означеної мети повинні стати реформування системи правоохоронних органів, зокрема органів прокуратури, згідно з європейськими нормами та стандартами; впровадження незалежного, справедливого і доступного судочинства та ін. Головною метою реформування прокуратури, що передбачена Річною національною програмою під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019 рік, є удосконалення організації та діяльності прокуратури України з метою імплементації європейських стандартів, підвищення ефективності демократичного цивільного контролю над діяльністю органів прокуратури, забезпечення відкритості та прозорості в їх діяльності. Середньостроковими цілями реформування прокуратури є збалансування системи прокуратури, оптимізація складу її компонентів відповідно до покладених завдань; удосконалення кадрової політики, системи підготовки кваліфікованих фахівців; запобігання зовнішньому втручання у діяльність органів прокуратури. Досягнення цілей реформи в першу чергу залежить від професійності та високої правосвідомості керівників в органах прокуратури, адже саме на керівників покладаються завдання щодо формування та розвитку кадрового потенціалу, організації проходження публічної служби, застосування новітніх форм і методів діяльності, формування позитивного

іміджу прокуратури, та в цілому утвердження верховенства права в державі.

Вищенаведене обумовлює та підкреслює актуальність теми дисертаційного дослідження Тогобіцька-Громової Анастасії Андріївни, предметом якої є адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», схваленої указом Президента України від 12 січня 2015 року, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, а також у межах плану науково-дослідної роботи Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Система критеріїв зовнішнього моніторингу діяльності єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0118U003575).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків й списку використаних джерел.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на підставі вивчення норм чинного національного законодавства, міжнародних нормативно-правових актів, теоретичних і науково-прикладних досліджень визначити сутність та зміст адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури, виявити недоліки його законодавчого регулювання і

відповідно запропонувати науково обґрунтовані пропозиції й рекомендації щодо його вдосконалення.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять праці вітчизняних і зарубіжних науковців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права та інших галузевих правових наук. Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, Закон України «Про прокуратуру», міжнародні нормативно-правові акти, закони, нормативно-правові акти зарубіжних країн із питань діяльності прокуратури, підзаконні нормативно-правові акти, відомчі накази Генеральної прокуратури України, що закріплюють адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики Генеральної прокуратури України з питань організаційно-управлінської діяльності, статистичні матеріали, практика Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, документи, прийняті і затверджені Всеукраїнською конференцією прокурорів.

Отримані дисертантом висновки та пропозиції обумовлені правильною постановкою мети та завдань дисертаційної роботи, а також чітким визначенням об'єкта та предмета дослідження.

Для досягнення мети і завдань дослідження автором використано достатню кількість як загальнонаукових так і спеціальних методів наукового пізнання: діалектичний (підрозділи 1.1, 3.1, 3.3); порівняльно-правовий (підрозділи 1.2, 2.1); логіко-семантичний (підрозділи 1.2, 1.3, 2.2, 2.3); логіко-юридичний (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3); формально-логічний (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4); метод компаративного аналізу (підрозділ 3.2).

Ознайомлення із дисертаційним дослідженням дає підстави для висновку, що основні положення і висновки, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих, на мою думку, в більшості випадків, обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення

існуючих проблем, виступають достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Характеристика змісту роботи.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем щодо адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є одним з перших комплексних досліджень теоретичних та практичних аспектів набуття та реалізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури.

Автором вперше надано визначення поняття «адміністративна компетенція керівників в органах прокуратури» як комплекс урегульованих адміністративно-правовими нормами засобів управління, що надаються прокуророві, який займає адміністративну посаду в органах прокуратури, та спрямовані на забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх управлінських процесів із метою виконання відповідних функцій та завдань прокуратури. Крім того дисертантом детально розглянуто адміністративно-правове регулювання публічної служби в органах прокуратури, сформульовано поняття служби в органах прокуратури як публічної професійної діяльності працівників органів прокуратури, які обіймають відповідні посади прокурорів, військових прокурорів та державних службовців, для реалізації повноважень від імені України щодо виконання покладених на органи прокуратури України функцій.

Аналізуючи дисертаційне дослідження Тогобіцька-Громової Анастасії Андріївни варто зазначити, що подальшого розвитку набули: визначення

служби в органах прокуратури як окремого організаційно-управлінського інституту публічної служби; поняття форми управління в органах прокуратури як вираженого волевиявлення, що реалізується відповідно до норм законів та відомчих нормативно-правових актів в межах адміністративної компетенції для досягнення поставленої мети керівництва; зміст і характеристика вимог, що висувуються до особи під час вирішення питання про призначення її на адміністративну посаду в органах прокуратури; характеристика управлінських рішень в органах прокуратури як основної форми управлінської діяльності керівника, підстав їх прийняття, видів; наукові підходи до процедури призначення Генерального прокурора України та обґрунтовано потребу розширення повноважень Ради прокурорів щодо висування і погодження кандидатур.

Вищевказане є безперечним свідченням новизни наукових досліджень. Варто також зазначити, що дисертантом проаналізовано не лише положення законів, підзаконних нормативно-правових актів, відомчих наказів Генеральної прокуратури України, дисциплінарної практики Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, документів, затверджених Всеукраїнською конференцією прокурорів, але й нормативно-правові акти зарубіжних країн із питань діяльності прокуратури, зроблено відповідні узагальнення та пропозиції щодо вдосконалення вітчизняного законодавства з питань організації діяльності прокуратури. Отже, тема наукового дослідження Тогобіцька-Громової Анастасії Андріївни зважаючи на потреби адміністративно-правової науки містить нові висновки, положення та рекомендації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Попри загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Тогобіцька-Громової Анастасії Андріївни варто звернути увагу на виявлені дискусійні положення.

1. Дисертант в назві роботи та підрозділів, та безпосередньо по тексту

дисертації використовує поняття «керівник в органах прокуратури», однак в науковій літературі та Кримінальному процесуальному кодексі України зустрічається поняття «керівник органу прокуратури». У зв'язку з цим дисертанту доцільно було б дослідити вказані поняття, визначити чи вони є тотожними, та аргументувати використання в роботі поняття саме «керівник в органах прокуратури».

2. Досліджуючи у підрозділі 2.2 адміністративну компетенцію керівника в органах прокуратури, непереконливою, з нашої точки зору, постає позиція дисертанта, що реалізація адміністративної компетенції відбувається на принципах публічності, гласності та прозорості (с. 86), адже є ще ряд принципів, на яких ґрунтується як керівництво так і діяльність органів прокуратури.

3. Підрозділ 2.4 дисертації присвячено особливостям адміністративної та дисциплінарної відповідальності керівників в органах прокуратури, зокрема зроблено висновок, що адміністративна відповідальність керівників прокуратури є різновидом юридичної відповідальності, що настає у випадку вчинення корупційних правопорушень, чи правопорушень, пов'язаних з корупцією, невиконання чи неналежного виконання службових обов'язків на підставі та в порядку передбаченому законом. Робота значно виграла б, якби дисертант дав визначення або виділив безпосередньо ознаки дисциплінарної відповідальності керівника в органах прокуратури.

4. Додаткового обґрунтування потребує також пропозиція дисертанта щодо доцільності проведення курсів підготовки та підвищення кваліфікації керівників щороку строком 3-5 днів на базі Національної академії прокуратури, інших провідних закладів вищої освіти юридичного профілю або на базі навчальних центрів органів виконавчої влади (с. 184). А на с. 181 дисертант пропонує направляти керівників на курси підготовки та підвищення кваліфікації перед вступом на адміністративну посаду або одразу після призначення на адміністративну посаду. Указані положення потребують консолідації та додаткового уточнення.

Наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Вони мають на меті лише акцентувати увагу автора на окремих її дискусійних моментах.

Практичне значення одержаних результатів.

Наведені в авторефераті дисертації положення можуть бути застосовані не тільки у освітньому процесі, але й у науково-дослідній сфері як основа для подальшого розроблення та вдосконалення адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури та у правотворчості під час розроблення напрямків удосконалення адміністративно-правового статусу керівників органів прокуратури. За результатами дослідження отримано три акти впровадження.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Аналіз тексту дисертації дозволяє відмітити, що автором здійснено комплексне вивчення, теоретичний аналіз, осмислення та розгляд доктринальних ідей та практичних аспектів щодо адміністративно-правового регулювання діяльності керівника в органах прокуратури України з наступним обґрунтуванням теоретичних положень і формулюванням рекомендацій щодо напрямків і перспектив його подальшого розвитку. Використання належної методологічної та інформаційної основ дисертаційного дослідження надало авторові можливість отримати нові науково обґрунтовані результати, які мають як теоретичне, так і практичне значення для подальшого вдосконалення

значення для подальшого вдосконалення адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури.

Повнота висвітлення результатів дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено в шести статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Загальний висновок.

Усе викладене дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Керівник в органах прокуратури: адміністративно-правовий статус» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Тогобіцька-Громова Анастасія Андріївна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

О.О. Косиця